



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 404/2021
27.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., ... бр. ..., кога зступа пуномоћник Горан Цветковић, адвокат из ..., ул. ... бр. ..., против туженог ИНСТИТУТ ЗА ЕКОНОМСКА ИСТРАЖИВАЊА ДОО из Београда, (МБ 07552203, ПИБ 100047921), ул. Страхињића Бана бр. 26, кога зступа пуномоћник Маријана Ђоровић-Томић, адвокат из ..., ул. ... бр. ..., ради исплате, вредност предмета спора 53.390.000,00 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж.бр.1688/21 од 11.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 27.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

I УСВАЈА СЕ ревизија туженог и **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда Пж.бр.1688/21 од 11.03.2021. године и **ОДЛУЧУЈЕ**:

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиоца изјављена против пресуде Привредног суда у Београду П.бр.948/2020 од 02.12.2020. године.

II ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац АА из ..., да туженом ИНСТИТУТ ЗА ЕКОНОМСКА ИСТРАЖИВАЊА ДОО из Београда, исплати трошкове ревизијског поступка у износу од 91.020,00 динара у року од 8 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П.бр.948/2020 од 02.12.2020. године у ставу I изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени Институт за економска истраживања д.о.о. из Београда, да тужиоцу АА из ..., исплати износ од 53.390.000,00 динара са затезном каматом на тај износ, обрачунатом у складу са Законом о затезној камати почев од 23.12.2015. године па до исплате, као неоснован. Ставом II изреке, обавезује се тужилац да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 1.028.085,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж.бр.1688/21 од 11.03.2021. године, у ставу првом изреке је усвојена жалба тужиоца и преиначена првостепена пресуда тако што је обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 53.390.000,00 динара са затезном каматом на тај износ, обрачунатом у складу са Законом о затезној камати, почев од 23.12.2015. године па до исплате, све у року од 8 дана од пријема ове пресуде и

обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове првостепеног парничног поступка у износу од 871.875,00 динара, са каматом по Закону о затезној камати од дана извршности ове пресуде до исплате, у року од 8 дана од пријема пресуде. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове другостепеног парничног поступка у износу од 188.520,00 динара, са каматом по Закону о затезној камати од дана извршности ове пресуде до исплате, у року од 8 дана од пријема пресуде.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж.бр.1688/21 од 11.03.2021. године тужени преко пуномоћника из реда адвоката је благовремено изјавио ревизију из разлога прописаних одредбом члана 407. став 1. тачка 3, 4. и 5. и члана 407. став 2. Закона о парничном поступку.

Одговор на ревизију није поднет.

Врховни касациони суд је испитао побијану другостепену пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ 72/11..са изменама) и утврдио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити битне повреде из става 1. овог члана на које се ревидент неосновано позива.

Тужилац је поднео тужбу са захтевом да се обавезе тужени да му испуни уговорну обавезу и по основу накнаде за пренос удела исплати новчани износ од 53.390.000,00 динара, са затезном каматом на наведени износ, обрачунатом у складу са Законом о затезној камати почев од 23.12.2015. године, до дана коначне исплате.

Према утврђеном чињеничном стању, Уговором о преносу удела од 02.11.2015. године, овереног код јавног бележника под бројем УОП: ..-2015 од 16.12.2015. године, закљученим између АА у својству преносиоца а у спору тужиоца са једне стране и Института за економска истраживања д.о.о. из Београда у својству стицаоца са друге стране, уговорен је пренос удела који је тужилац имао у друштву „Агро тарим“ д.о.о. Београд у висини од 100% основног капитала друштва. Уговорне стране су се сагласиле да преносилац пренесе удео на стицаоца уз накнаду која износи 53.390.000,00 динара, коју накнаду је стицалац дужан да уплати у року од 7 дана од дана овере уговора. Предвиђено је да уговор производи правно дејство од дана закључења, односно овере, а према трећим лицима од дана уписа промене у регистар. Из потврде од 16.12.2015. године утврђено је да је тужени својим печатом и потписом директора ББ, потврдио да је дана 16.12.2015. године од ВВ предузео округли печат привредног друштва „Агро тарим“ д.о.о. Београд, Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 115, матични број .. . Из одлуке о разрешењу и именовану директора друштва бр. ../15 од 17.12.2015. године утврђено је да је донета одлука о разрешењу АА из ..., са места директора привредног друштва „Агро тарим“ д.о.о. Београд и именовану директора друштва ББ из ..., која одлука ступа на снагу даном доношења. Из дописа тужиоца од 17.12.2015. године утврђено је да је тужилац позвао туженог да накнаду у износу од 53.390.000,00 динара, по Уговору о преносу удела од 16.12.2015. године уплати на његов текући рачун најкасније до 23.12.2015. године у складу са чланом 3. Уговора.

Из дописа туженог од 17.12.2015. године, који је насловљен на тужиоца и заведен код тужиоца под бројем .. од 21.12.2015. године, утврђено је да је тужени раскинуо Уговор о преносу удела, јер је тужени инсистирао на одредби Уговора, члана 7. став 2, која није садржана у уговору, а која је гласила да „уколико стицалац не исплати накнаду на начин и у року утврђеном чланом, уговор не производи правно дејство, односно да се сматра да није ни закључен“. Из дописа тужиоца од 21.12.2015.

године, насловљен на туженог, утврђено је да је тужилац оспорио раскид уговора, па је позвао туженог да измири своју уговорну обавезу исплате накнаде. Из дописа туженог насловљеног на Агенцију за привредне регистре, утврђено је да је тужени обавестио Агенцију за привредне регистре да је дана 16.12.2015. године закључио Уговор о преносу удела у друштву „Агро тарим“ д.о.о. Београд из Београда, али да је одустао од уговора, да исти не производи правно дејство, јер је тужени доведен у заблуду. Према стању у списима, тужилац је дана 8.02.2016 године поднео предметну тужбу којом је од туженог тражио исплату вредности удела.

У поступку је даље утврђено а на основу Записника са редовне седнице скупштине АД „Агробачка“ одржане дана 29.06.2016. године, да је на страни 7. констатовано присуство АА, овде тужиоца, испред „Агро тарима“ д.о.о., који је један од оснивача овог друштва, на седници скупштине акционара привредног друштва АД „Агробачка“.

Из решења Агенције за привредне регистре БД 11571/2018 од 12.02.2018. године утврђено је да се усваја регистрациона пријава, те да у Регистар привредних субјеката региструје промена података код „Агро тарим“ д.о.о. Београд, на начин да се врши промена чланова и брише се АА који је имао 100% удела и уписује се Институт за економска истраживања д.о.о. Београд, са уделом 100%. Из Одлуке о разрешењу и именовању директора друштва 1-1/17 од 24.08.2017. године „Агро тарим“ д.о.о. Београд, утврђено је да се разрешава директор друштва АА и да се за директора друштва именује ГГ. Из решења БД 72634/2017 од 30.08.2017. године Агенције за привредне регистре, утврђено је да се усваја регистрациона пријава и да се у Регистар привредних субјеката региструје промена података код „Агро тарим“ д.о.о. Београд, на начин да се брише директор АА и уписује се ГГ. Из копије Јавно-бележничког записника са редовне седнице скупштине акционара Акционарског друштва за производњу, спољну и унутрашњу трговину „Агробачка“ а.д. Бачка Топола одржане 22.07.2020. године, утврђено је да је поводом тачке 8. Дневног реда донета Одлука којом се за нове чланове Надзорног одбора друштва именује АА и ГГ.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд налази да тужилац нема право на наплату накнаде од 53.390.000,00 динара за пренос удела. Позивајући се на одредбу члана 5. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Сл. гласник РС“, бр. 99/2011 и 83/2014), којом је прописано да се „Поступак регистрације покреће се подношењем пријаве Агенцији за привредне регистре, а може и по службеној дужности“ и ценећи изведене доказе, првостепени суд, закључује да након што је спорни уговор једнострано раскинут од стране туженог, тужилац је наставио да се понаша као власник привредног друштва „Агро тарим“ д.о.о. и наставио да управља истим. Имајући у виду Одлуку донету дана 24.08.2017. године од стране тужиоца у којој се он разрешава са места директора привредног друштва „Агро тарим“ и именује ГГ, те присуствује на седници Скупштине АД „Агробачка“ дана 29.06.2016. године испред „Агро тарим“, све то указује да је тужилац понашајући се као власник привредног друштва, прећутно пристао на раскид уговора. Са наведених разлога је одбио захтев тужиоца као неоснован.

Другостепени суд налази да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, погрешно применио материјално право.

Другостепени суд закључује да из утврђеног чињеничног стања не произилази да је тужени као уговорна страна једнострану изјаву о раскиду уговора дао из разлога прописаних одредбама Закона о облигационим односима. Напротив, из приложеног дописа туженог од 17.12.2015. године, изјаве сведока ДД, изјаве законског заступника туженог ББ, као и дописа туженог Агенцији за привредне регистре којим је тужени обавестио Агенцију да је одустао од Уговора о преносу удела, произилази да је тужени

изјаву о раскиду уговора дао јер је при потписивању наведеног уговора био у заблуди о садржини уговора, односно да је исти закључио у уверењу да уговор садржи раније договорену одредбу по којој ће се сматрати да је уговор ништав уколико тужени као стицалац удела не плати накнаду у уговореном року. Имајући у виду овако дате разлоге, који се у суштини односе на ману воље туженог као уговорне стране, односно на постојање битне заблуде по ставу другостепеног суда, тужени као уговорна страна може само у судском поступку тражити поништај уговора у смислу члана 61. Закона о облигационим односима, а не раскид истог. У ситуацији када услови за раскид уговора нису испуњени по самом уговору или у смислу одредби Закона о облигационим односима којима је регулисан раскид уговора, једнострано раскид уговора не може бити пуноважан и не може производити правно дејство. Тиме се не дира у начело аутономије воља, обзиром да је иста самим законом ограничена.

Што се тиче споразумног раскида уговора, када се ради о уговору о преносу удела у привредном друштву, по ставу овог суда исти се не може раскинути неформалним споразумом странака. То из разлога што се ради о посебном формалном уговору који производи, како облигационо, тако и статусно-правно дејство и чија форма је прописана императивним одредбама члана 175. став 1. Закона о привредним друштвима. Према наведеној одредби, уговор о преносу удела мора бити сачињен у писаној форми и са овереним потписима преносиоца и стицаоца удела. Циљ законодавца због кога је прописана обавезна наведена форма овог уговора је да се обезбеди већа прецизност и правна сигурности, како учесника у послу преноса удела, тако и у самом друштву и самих чланова друштва. Дакле, имајући у виду циљ због кога је прописана форма за закључење уговора о преносу удела, такав уговор би могао да се раскине споразумом преносиоца и стицаоца удела, али тај споразум би морао бити сачињен у истој форми као и уговор о преносу удела, сагласно члану 68. Закона о облигационим односима. Наведено представља изузетак од правила да формални уговори могу бити раскинути неформалним споразумом. У конкретном случају такав споразум између тужиоца, као преносиоца удела и туженог, као стицаоца удела, никада није закључен. Будући да уговор о преносу удела, како је већ речено, има карактер како облигационо-правног уговора, тако и статусно-правног уговора, па имајући у виду да Закон о привредним друштвима не садржи одредбе о начину и условима раскида уговора о преносу удела, то по мишљењу другостепеног суда на раскид уговора о преносу удела треба применити правила прописана Законом о облигационим односима. С обзиром на напред наведено, другостепени суд налази да је неприхватљив став првостепеног суда да је у конкретном случају дошло до прећутног престанка тужиоца на раскид уговора, јер би то значило да је Уговор о преносу удела раскинут неформалним споразумом, противно члану 68. Закона о облигационим односима. Статусни карактер Уговора о преносу удела који су странке закључиле огледа се у чињеници да се наведеним уговором врши промена оснивача привредног друштва, а та промена се врши уписом у Регистар код Агенције за привредне регистре. Из списка предмета произилази, а коју чињеницу је утврдио и првостепени суд из решења Агенције за привредне регистре БД 11571/2018 од 12.02.2018. године, да је усвојена регистрациона пријава, те се у Регистар привредних субјеката региструје промена података код „Агро тарим“ д.о.о. Београд, на начин да се врши промена чланова и брише се АА који је имао 100% удела и уписује је Институт за економска истраживања д.о.о. Београд, са уделом 100%. Како је још 2018. године предметни Уговор о преносу удела извршен и тиме произвео статусно дејство, то тужилац као преносилац удела по наведеном уговору има право да тражи од туженог да испуни своју уговорну обавезу и исплати вредност удела у уговореном износу од 53.390.000,00 динара. Тужилац у смислу члана 324. став 1. и члана 277. Закона о облигационим односима има право и на

законску затезну камату од 23.12.2015. године, с обзиром да тужени новчану обавезу није платио у уговореном року. Са наведених разлога другостепени суд је принципно првостепену пресуду и усвојио захтев тужиоца.

Према оцени ревизијског суда, закључак другостепеног суда се у конкретном случају, не може прихватити као правилан.

У време закључења предметног уговора о преносу удела удела бр. ..-2015 од 16.12.2015. године, на снази је био Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Сл. гласник РС“ 99/2011 и 83/2014). Одредбом члана 2. став 1. тачка 6. овог закона, прописано је да је подносилац пријаве, лице овлашћено за подношење пријаве. Овлашћено лице за подношење пријаве Регистру привредних субјеката, промене члана друштва по основу уговора о преносу удела закљученог у смислу одредбе члана 175. Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“ бр. 36/11...5/2015) може бити искључиво друштво са ограниченом одговорношћу на које се односи тражена промена преко свог заступника или пуномоћника сагласно одредбама члана 31, 32. и 218. Закона о привредним друштвима. Према стању у списима тужилац као члан друштва у функцији скупштине „Агро тарим“ д.о.о. доноси дана 17.12.2015 године одлуку о сопственом разрешењу са места директора и именовању ББ за директора друштва „Агро тарим“. Истога дана ББ који је уједно директор туженог, обавештава тужиоца да раскида уговор о преносу удела. У овој ситуацији тужилац је знао да лице ББ кога је именовао за директора друштва Агро тарим, неће поднети надлежном Регистру пријаву промене члана друштва, па је ту пријаву у смислу цитираног Закона о поступку регистрације, могао поднети сам као директор друштва или именovati треће лице за директора као што је то учинио 24.08.2017. када је за директора именовао ГГ који је након тога и поднео пријаву за промену члана друштва.

Пријава за упис промене података код друштва „Агро тарим“ поднета је тек 2017. године а Агенција је решењем од 31.08.2017. године извршила упис промене чланова друштва, брисањем тужиоца и уписом туженог као члана друштва. Против овог решења тужени је благовремено поднео жалбу надлежном Министарству привреде, које је решењем од 16.10.2017. године укинуло наведено решење регистратора, након чега је у поновном поступку Агенција за привредне регистре решењем БД 115712018 од 12.02.2018. године извршила упис промене чланова друштва „Агро тарим“ на основу предметног уговора и уписала туженог као члана друштва. Према наводима из ревизије, против овог решења АПР тужени је поднео тужбу Управном суду у Београду заведену под бр. У 8748/18 препоручено 17.05.2018. године, по којој није још донета одлука.

Даље, према стању у списима предмета, од овере уговора о преносу удела па до 12.02.2018. године, тужилац је све време вршио оснивачка и управљачка права у друштву „Агро тарим“. Извршио је промене директора друштва „Агро тарим“, остваривао управљачка права и интересе у друштву Агробачка АД Бачка Топола чији је један од оснивача друштво „Агро тарим“.

Имајући у виду чињенице да је тужилац након изјаве туженог о раскиду уговора наставио да управља друштвом у коме је свој удео продао а преко тог друштва управљао и друштвом Агробачка, да би тек 2017. године поднео АПР пријаву за промену оснивача, ревизијски суд налази да је у овој ситуацији правилан закључак првостепеног суда, да тужилац понашајући се као власник привредног друштва „Агро тарим“, прећутно пристао на раскид уговора.

Одредбом члана 68. Закона о облигационим односима је прописано да формални уговори могу бити раскинути неформалним споразумом, изузев ако је за одређени случај законом предвиђено што друго, или ако циљ због кога је прописана

форма за закључење уговора захтева да раскидање уговора буде обављено у истој форми. Другостепени суд сматра, имајући у виду циљ због кога је прописана форма за закључење уговора о преносу удела, такав уговор би могао да се раскине споразумом преносиоца и стицаоца удела, али тај споразум би морао бити сачињен у истој форми као и уговор о преносу удела, Како таквог споразума нема, не може се прихватити да је дошло до прећутног пристајка тужиоца за раскид уговора.

Ревизијски суд сматра да се у конкретној чињеничној ситуацији овакав став другостепеног суда не може прихватити. Тужени је писменим путем, сутрадан по овери уговора, кад уговор није ни извршен нити је доспела обавеза туженог за плаћање изјавио раскид уговора о преносу удела. Чињеница је да се тужилац противио раскиду уговора и тражио исплату удела, али чињеница је и то да тужилац као лице овлашћено за подношење пријаве, није одмах након противљена раскиду уговора, поднео пријаву надлежном Регистру по закључењу уговора, већ је све до 2017. године, када је поднео пријаву регистру, па и након тога, вршио управљачка права у друштву (у коме је отуђио удео од 100%,) и остваривао своје интересе као оснивач. На основу оваког понашања тужиоца у периоду након изјаве туженог о раскиду уговора не може се закључити да је тужилац имао намеру да изврши уговор а даље, овако понашање тужиоца, може да доведе до низа последица у пословању друштва, између осталог и до промене вредности удела који је био предмет уговора, што основано тужени у ревизији истиче. Тужилац је радњама управљања друштвом „Агро тарим“, које је предузимао у дужем временском периоду, манифестовао своју вољу да је и даље оснивач друштва и да је дошло до раскида уговора о преносу удела. Имајући у виду природу уговора и начин како су се уговорне стране понашале, може се закључити да је уговор о преносу удела раскинут изјавом туженог пре него што је извршен и пре него то је доспела обавеза туженог и да начин раскида у конкретној ситуацији није противан одредби члана 68. Закона о облигационим односима.

То су разлози на основу којих је Врховни касациони суд је преиначио побијану другостепену пресуду, тако што је одбио жалбу тужиоца и потврдио пресуду првостепеног суда.

Туженом припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка и то за састав ревизије по АТ 91.020,00 динара, док трошкови за таксу на ревизију и одлуку по ревизији нису опредељени те се стога а сагласно одредби члана 163. став 2. Закона о парничном поступку, не могу ни признати.

На основу свега изложеног Врховни касациони суд у складу са процесним овлашћењима из члана 165. и 416. Закона о парничном поступку одлучује као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић